

Beleidsregel aanwijzing cultureel erfgoed

Het College van burgemeester en wethouders;

overwegende dat het gewenst is om ons cultureel erfgoed te behouden en te beschermen;

gelet op artikel 4:81 van de Algemene wet bestuursrecht en artikelen 8.4 en 8.6 van de Verordening fysieke leefomgeving gemeente Maashorst;

b e s l u i t

1. De Beleidsregel aanwijzing cultureel erfgoed vast te stellen;
2. De 'Uitvoeringsregel selectiecriteria gemeentelijke monumenten Maashorst' in te trekken; en
3. De 'Beleidsregel selectiecriteria gemeentelijke monumenten' in te trekken.

Beleidsregel aanwijzing cultureel erfgoed

Inleiding

In de gemeente Maashorst kennen we 3 typen gebouwde monumenten en ensembles:

1. Rijksmonumenten
2. Gemeentelijke monumenten
3. Beeldbepalende panden

Rijksmonumenten worden alleen door het rijk aangewezen. Gemeentelijke monumenten en beeldbepalende panden worden door de gemeente aangewezen. Om die aanwijzing op een duidelijke en transparante manier te doen is deze beleidsregel met selectiecriteria opgesteld.

Artikel 1: Definities

In deze beleidsregel wordt verstaan onder:

- a. Beeldbepalend: een pand dat van belang is voor de gemeente of de directe omgeving, onder andere vanwege zijn beeldbepalende kwaliteiten. Vastgesteld op grond van artikel 8:6 van de Verordening fysieke leefomgeving gemeente Maashorst of diens voorganger;
- b. Beleidsregel: als bedoeld in artikel 1:3 lid 4 van de Algemene wet bestuursrecht;
- c. College: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Maashorst;
- d. Commissie: commissie ruimtelijke kwaliteit van de gemeente Maashorst;
- e. Gemeentelijk monument: een gemeentelijk monument zoals vastgesteld op grond van de Verordening fysieke leefomgeving gemeente Maashorst of diens voorganger, en opgenomen in het gemeentelijk erfgoedregister.
- f. Redengevende beschrijving: een omschrijving met toelichting over het aan te wijzen pand. Opgesteld volgens het format in bijlage 2 van deze beleidsregel.

Artikel 2: Toepassingsbereik

Deze regel is van toepassing op gemeentelijke monumenten en beeldbepalende panden in de gemeente Maashorst.

Artikel 3: Waarderingstabel

1. De waarderingstabel uit bijlage 1 wordt gebruikt bij het bepalen van de status die het pand kan bezitten. Een initiatiefnemer kan de waarderingstabel zelf invullen om een inschatting te krijgen, maar dit kan ook bij een verzoek om aanwijzing aan de gemeente gevraagd worden. De waarderingstabel wordt dan intern ingevuld. Met deze methode wordt het voor iedereen duidelijk en transparant waar een pand aan wordt getoetst, op een zo objectief mogelijke manier. De score uit de waarderingstabel geeft een richting voor de aanwijzing. De aanwijzing zelf wordt gedaan op basis van een redengevende beschrijving.
2. De waarderingstabel kent 5 verschillende onderdelen. Deze zijn gebaseerd op de toetsingscriteria die de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) hanteert. De onderdelen zijn:
 - a. Cultuurhistorische waarde;
 - b. Architectuur- en kunsthistorische waarde;
 - c. Stedebouwkundige waarde
 - d. Gaafheid en herkenbaarheid; en
 - e. Zeldzaamheid.

3. Voor ieder onderdeel uit de waarderingstabel kan een punt van 1 t/m 5 gegeven worden. Hierbij geldt:
 - a. 1 = zeer lage waarde;
 - b. 2 = lage waarde;
 - c. 3 = gemiddelde waarde;
 - d. 4 = hoge waarde; en
 - e. 5 = zeer hoge waarde.
4. De gemiddelde score van ieder onderdeel wordt opgeteld. De opsomming van deze gemiddelden bepaalt de eindscore.
5. Voor ieder onderdeel geldt een factor van 1 of 2. De onderdelen cultuurhistorie en zeldzaamheid kennen een factor van 2 omdat we hier als gemeente een groter belang aan hechten.
6. Voor de eindscores geldt:
 - a. Score vanaf 21 geeft aanleiding tot waardering als gemeentelijk monument; en
 - b. Score vanaf 14 geeft aanleiding tot waardering als beeldbepalend.

Artikel 4: Vereisten redengevende beschrijving en aanvullend onderzoek

1. Iedere aanwijzing van een gemeentelijk monument en een beeldbepalend pand is gebaseerd op een redengevende beschrijving. Het college kan voor gemeentelijke monumenten (op grond van de Verordening fysieke leefomgeving artikel 8:3, lid 3) bepalen dat er een aanvullend bouwhistorisch, cultuurhistorisch of waarde stellend onderzoek wordt verricht. De eisen voor de redengevende beschrijving en het eventuele aanvullende onderzoek worden in de volgende leden van dit artikel beschreven.
2. De redengevende beschrijving is opgesteld volgens het format in bijlage 2 van deze beleidsregel.
3. De redengevende beschrijving en het eventueel aanvullende onderzoek zijn opgesteld door een aantoonbaar deskundige.
4. In de redengevende beschrijving en het eventueel aanvullende onderzoek worden de volgende onderdelen beschreven:
 - a. Cultuurhistorische waarde;
 - b. Architectuur- en kunsthistorische waarde;
 - c. Stedebouwkundige waarde;
 - d. Gaafheid en herkenbaarheid; en
 - e. Zeldzaamheid.
5. In de redengevende beschrijving en het eventueel aanvullende onderzoek worden het interieur en exterieur van het bouwwerk beschreven.
6. In de redengevende beschrijving en het eventueel aanvullende onderzoek wordt aandacht gegeven aan de directe omgeving van het pand, op het gebied van groen en de inrichting van het perceel.

Artikel 5: Advies van Commissie ruimtelijke kwaliteit

1. Een voornemen tot het aanwijzen van een gemeentelijk monument of beeldbepalend pand wordt voor advies voorgelegd aan de Commissie ruimtelijke kwaliteit.
2. Bij het voornemen wordt in ieder geval een ingevulde waarderingstabel en een redengevende beschrijving aangeleverd.
3. Bij onvoldoende informatie kan de commissie het college adviseren dat een aanvullend bouwhistorisch, cultuurhistorisch of waarde stellend onderzoek nodig is.
4. In het advies aan het college van burgemeester en wethouders geeft de commissie aan of er overgegaan kan worden tot aanwijzing als gemeentelijk monument of beeldbepalend pand.

Artikel 6: Herstelplan

1. Wanneer een pand een lage score haalt op basis van de waarderingstabel kan de eigenaar ervoor kiezen om een herstelplan aan te leveren. In dat herstelplan wordt beschreven welke werkzaamheden worden uitgevoerd om bepaalde waarden terug te brengen. Een herstelplan kan als motivering bijdragen aan een aanwijzing.
2. Het herstelplan is opgesteld door een aantoonbaar deskundige op basis van een bouwhistorisch onderzoek. Daarmee toont het herstelplan aan dat er cultuurhistorische waarden hersteld worden, en welke waarden dit zijn.
3. Het herstelplan wordt samen met de ingevulde waarderingstabel en de redengevende beschrijving ter advisering voorgelegd aan de commissie ruimtelijke kwaliteit.
4. Bij de aanwijzing tot gemeentelijk monument of beeldbepalend pand wordt het uitvoeren van het herstelplan als voorwaarde opgenomen.

Artikel 7: Overgangsregeling

Zolang de aanwijzing beeldbepalend niet is verwerkt in het omgevingsplan wordt hieronder verstaan:

- a. De aanduiding 'karakteristiek' of 'cultuurhistorische waarde' in het omgevingsplan;
- b. Een aanwijzing als cultuurhistorisch waardevol/beeldbepalend in de Welstandsnota gemeente Maashorst 2023.

Artikel 8: Intrekking

1. De "Uitvoeringsregel selectiecriteria gemeentelijke monumenten Maashorst | Lokale wet- en regelgeving" wordt ingetrokken op de dag na bekendmaking van deze beleidsregel;
2. De 'Beleidsregel selectiecriteria gemeentelijke monumenten | Lokale wet- en regelgeving' wordt ingetrokken op de dag na bekendmaking van deze beleidsregel.

Artikel 9: Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze beleidsregel treedt in werking op de dag na bekendmaking van deze beleidsregel;
2. Deze beleidsregel wordt aangehaald als 'Beleidsregel aanwijzing cultureel erfgoed'.

Maashorst, 3 maart 2026

Burgemeester en wethouders van gemeente Maashorst,

*de secretaris,
J.A.G.M. van Aaken*

*de burgemeester,
J.A. van der Pas*

Bijlage 1: Waarderingstabel

In te vullen scores:

- 1 = zeer lage waarde
- 2 = lage waarde
- 3 = gemiddelde waarde
- 4 = hoge waarde
- 5 = zeer hoge waarde

Bij 'Score onderdeel' wordt de gemiddelde score van dat onderdeel ingevuld.

			Factor	Score
1		Cultuurhistorische waarde	2	1 t/m 5
	1.1	Belang vanwege zijn functie in een bepaalde ontwikkeling (cultureel, sociaaleconomisch, typologisch technisch, geestelijk, geografisch, landschappelijk en/of historisch-ruimtelijk)		
	1.2	Belang als herinnering aan (historische) functie, gebeurtenis, prominente bewoner of vanwege bijzondere herinneringswaarde		
			Score onderdeel:	
2		Architectuur- en kunsthistorische waarde	1	
	2.1	Belang van het object in de (lokale) architectuurgeschiedenis en/of bouwgeschiedenis, of een belangrijk object in het oeuvre van een architect		
	2.2	Herkenbaarheid van architectuur uit een bepaalde bouwperiode		
	2.3	Belang vanwege bijzonder materiaalgebruik, ornamentiek en/of monumentale kunst		
	2.4	Samenhang tussen interieur en exterieur		
			Score onderdeel:	
3		Stedebouwkundige waarde	1	
	3.1	het object, het terrein of het ensemble is een essentieel onderdeel van een groter geheel, dat archeologisch, cultuurhistorisch, architectonisch en/of stedenbouwkundig van belang is		
	3.2	het object, het terrein of het ensemble is van belang vanwege de wijze van verkaveling, inrichting en voorzieningen		
	3.3	het object, het terrein of het ensemble heeft een bijzondere betekenis voor het aanzien van een streek, stad, dorp of wijk (oriëntatiepunt)		
	3.4	samenhang van de architectuur met terreininrichting, groenvoorzieningen en water		
			Score onderdeel:	
4		Gaafheid en herkenbaarheid	1	
	4.1	belang van het object/complex wegens de architectonische gaafheid en/of herkenbaarheid van de ex- en/of interieur		
	4.2	belang van het object/complex wegens de materiële, technische en/of constructieve gaafheid		
	4.3	belang van het complex wegens de herkenbaarheid van de historische bouw- en/of gebruiksfasen		

	4.4	belang van het complex wegens de gaafheid en herkenbaarheid van het gehele ensemble (het object met bijbehorende onderdelen)		
	4.5	belang van het object/complex in relatie tot de structurele en/of visuele gaafheid van de stedelijke, dorpse of landschappelijke omgeving		
			Score onderdeel:	
5		Zeldzaamheid	2	
	5.1	De zaak, het terrein of de groep is van belang vanwege zijn zeldzaamheid in stedenbouwkundig, architectuurhistorisch, bouwtechnisch, typologisch of functioneel opzicht en/of zijn bijzondere ouderdom		
	5.2	De zaak, het terrein of de groep is van uitzonderlijk belang vanwege één of meer van de onderdelen 1 tot en met 4		
			Score onderdeel:	
		TOTAALSCORE		

Bijlage 2: Format redengevende beschrijving

Status:	☐	Gemeentelijk monument
	☐	Beeldbepalend
Adres:		
Bouwjaar:		
Categorie:		
Score waarderingstabel:		
Geschiedenis (denk bijvoorbeeld aan eerder verleende vergunningen, verbouwingen of splitsing)		
Toelichting interne waarde:		
Toelichting waarde omgeving/perceel: (denk aan bijgebouwen, objecten, groen of erfinrichting)		

Toelichting toetsingscriteria:

1. Cultuurhistorische waarde
2. Architectuur- en kunsthistorische waarde
3. Situationele en ensemblewaarde
4. Gaafheid en herkenbaarheid
5. Zeldzaamheid

Conclusie:

Bijlagen

1. Tekening/plattegrond met cultuurhistorische waarde aangegeven:
2. Foto's:

Toelichting

Ons cultureel erfgoed bestaat uit verschillende categorieën, zoals te zien op onderstaande afbeelding:

Deze beleidsregel gaat in op de categorie gebouwde monumenten. Het gaat hierbij om gebouwen en ensembles (de samenhang tussen een gebouw en bijvoorbeeld de inrichting van een tuin waar bijvoorbeeld monumentale bomen in staan).

In de gemeente Maashorst kennen we 3 typen gebouwde monumenten:

1. Rijksmonumenten
2. Gemeentelijke monumenten
3. Beeldbepalende panden

Rijksmonumenten worden alleen door het rijk aangewezen. Gemeentelijke monumenten en beeldbepalende panden worden door de gemeente aangewezen. Om die aanwijzing te structureren zijn deze beleidsregels met selectiecriteria opgesteld.

Waarderingstabel

Ieder onderdeel uit de waarderingstabel is gebaseerd op de onderdelen die ook benodigd zijn in de redengevende beschrijving.

Stappenplan aanwijzing

In onderstaand stappenplan is een schematisch overzicht gemaakt van welke stappen doorlopen worden bij een aanwijzing. Dit stappenplan geldt bij zowel een gemeentelijk monument als een aanwijzing als beeldbepalend.

